

Nastroje społeczne w lutym

Przedruk i rozpowszechnianie
tej publikacji **w całości** dozwolone
wyłącznie za zgodą CBOS.
Wykorzystanie **fragmentów**
oraz danych empirycznych
wymaga podania źródła

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 9 stycznia 2017 roku

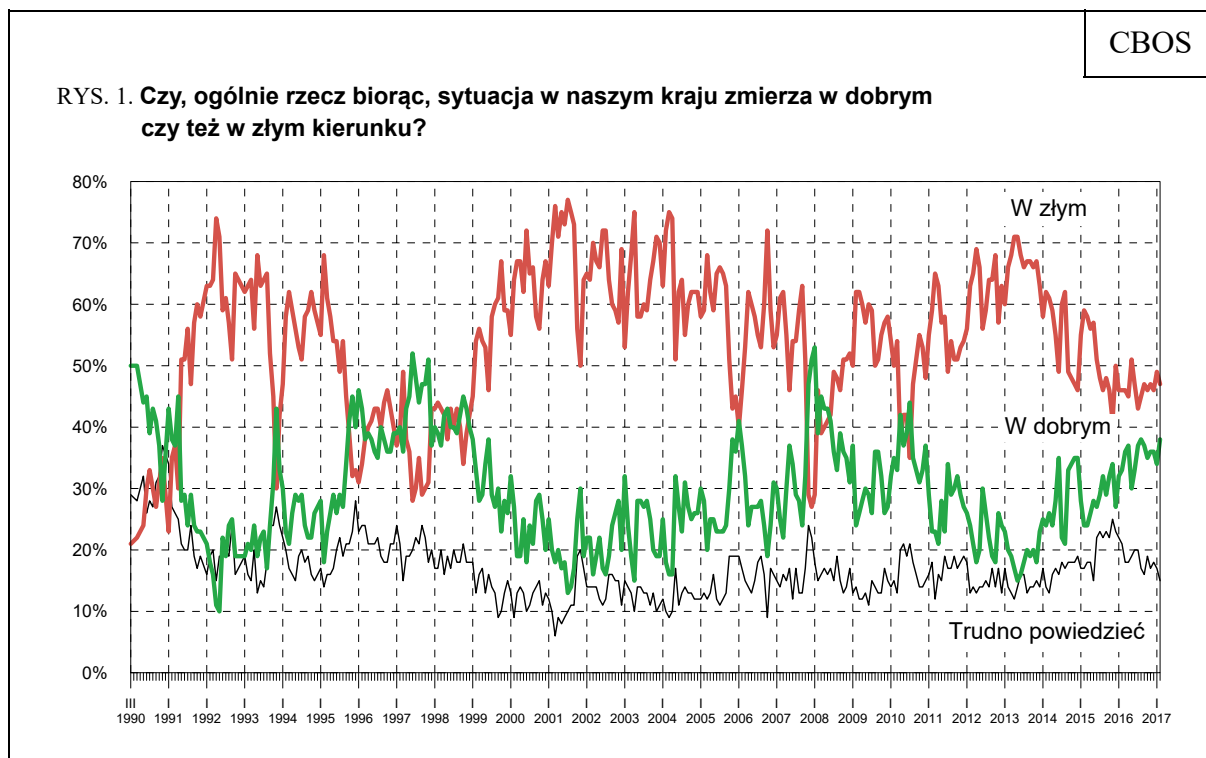

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

W stosunku do ubiegłego miesiąca polepszyły się oceny ogólnej sytuacji w kraju¹. Wpływ na to miała przede wszystkim poprawa opinii o sytuacji politycznej, po wyraźnym pogorszeniu w styczniu. Jednocześnie można zaobserwować spadki ocen poziomu życia i sytuacji materialnej gospodarstw domowych, a także sytuacji w zakładach pracy. W przewidywaniach na najbliższy rok wzrosły odsetki osób niespodziewających się żadnych zmian w rozwoju ogólnej sytuacji w kraju oraz sytuacji politycznej i gospodarczej.

OCENY

W porównaniu ze styczniem polepszyły się oceny **ogólnej sytuacji w kraju**. Co prawda odsetek badanych twierdzących, że sytuacja w Polsce zmierza w złym kierunku, zmniejszył się jedynie minimalnie (z 49% do 47%), wyraźnie jednak wzrósł odsetek respondentów wyrażających przeciwny pogląd (z 34% do 38%).

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (321) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganą komputerowo (CAPI) w dniach 2–9 lutego 2017 roku na liczącej 1016 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Tabela 1

Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju zmierza w dobrym czy też w złym kierunku?	Wskazania respondentów według terminów badań												
	2016											2017	
	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II
	w procentach												
W dobrym	33	36	37	30	33	37	38	37	35	36	36	34	38
W złym	46	46	45	51	47	43	45	47	46	47	46	49	47
Trudno powiedzieć	21	18	18	19	20	20	17	16	19	17	18	17	15

Bardziej zadowoleni z ogólnej sytuacji w kraju są mieszkańcy wsi i mniejszych miejscowości niż dużych miast (47% zadowolonych na wsi wobec 26% w największych miastach), a także badani słabiej wykształceni (46% pozytywnych opinii wśród osób z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym wobec 30% wśród tych, które mają wyższe wykształcenie). Poziomem niezadowolenia z kierunku rozwoju sytuacji w kraju wyróżniają się badani z gospodarstw domowych o najwyższych dochodach *per capita* (2000 zł i więcej) – większość z nich (58%) ocenia, że sytuacja w Polsce zmierza w złym kierunku, a jedynie 35% uważa, że w dobrym. Wśród osób z gospodarstw domowych o niższych dochodach poziom ocen dobrych jest wyraźnie wyższy (42% – 43%). Opinie na ten temat wyraźnie różnicuje też ocena własnych warunków materialnych – im ona lepsza, tym częstsze są pozytywne oceny sytuacji w kraju (zob. tabela aneksowa 1).

Istotny wpływ na opinie w tej kwestii mają także zmienne światopoglądowe. Osoby regularnie praktykujące religijnie zdecydowanie częściej deklarują zadowolenie (47% wśród praktykujących raz w tygodniu i aż 59% wśród uczestniczących w praktykach religijnych kilka razy w tygodniu). Wśród badanych w ogóle nieuczestniczących w praktykach religijnych lub biorących w nich udział sporadycznie tylko jedna czwarta (odpowiednio: 24% i 25%) wyraża satysfakcję z kierunku rozwoju sytuacji w Polsce. Oddziaływanie poglądów politycznych jest jeszcze wyraźniejsze: dwie trzecie zwolenników prawicy (67%) uważa, że sytuacja w kraju zmierza w dobrym kierunku. Podobnego zdania jest jedynie co siódmy respondent identyfikujący się z lewicą (15%) oraz co czwarty sympatyk centrum (27%).

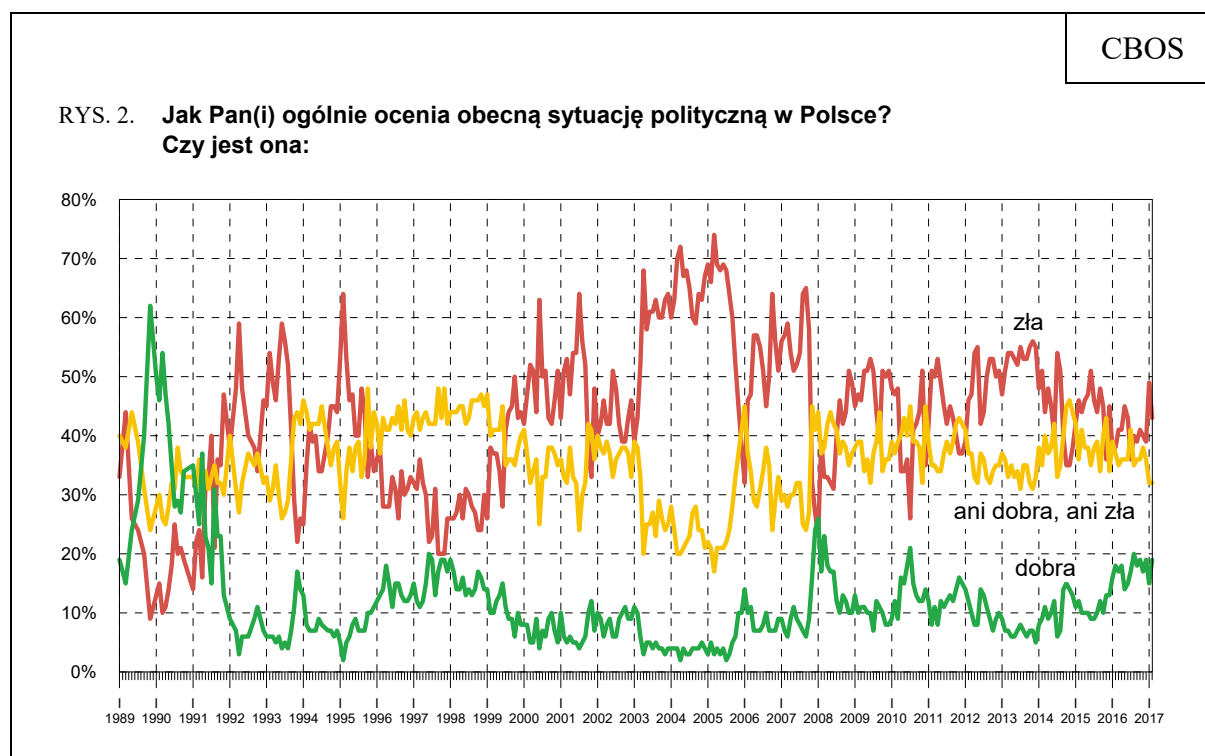
Przekłada się to także na opinie w elektoratach określonych na podstawie deklaracji głosowania w hipotetycznych wyborach parlamentarnych. Zwolennicy partii rządzącej w ogromnej większości (86%) są zadowoleni z kierunku zmian. Wśród sympatyków pozostałych ugrupowań przeważa niezadowolenie, przy czym relatywnie najwyższy poziom opinii pozytywnych charakteryzuje potencjalnych wyborców ruchu Kukiz'15 (27%), a najniższy – Nowoczesnej (7%).

Tabela 2

Elektoraty*	Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju zmierza w dobrym czy też w złym kierunku?		
	W dobrym	W złym	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Prawo i Sprawiedliwość	86	6	8
Kukiz'15	27	51	21
Platforma Obywatelska	12	78	10
Nowoczesna	7	78	14
Sojusz Lewicy Demokratycznej	16	72	11
Niezdecydowani, czy wziąć udział w wyborach	33	49	18
Niezamierzający brać udziału w wyborach	21	60	20

* Określone na podstawie deklaracji głosowania w ewentualnych wyborach parlamentarnych

Po styczniowym pogorszeniu się opinii o **sytuacji politycznej w Polsce**, obecnie jej oceny powracają do wcześniej notowanych: 19% badanych uważa ją za dobrą (tak jak w grudniu), a 43% – za złą (spadek o 6 punktów procentowych w stosunku do stycznia, ale to odsetek wciąż wyższy niż w całym drugim półroczu 2016 roku).

Pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”

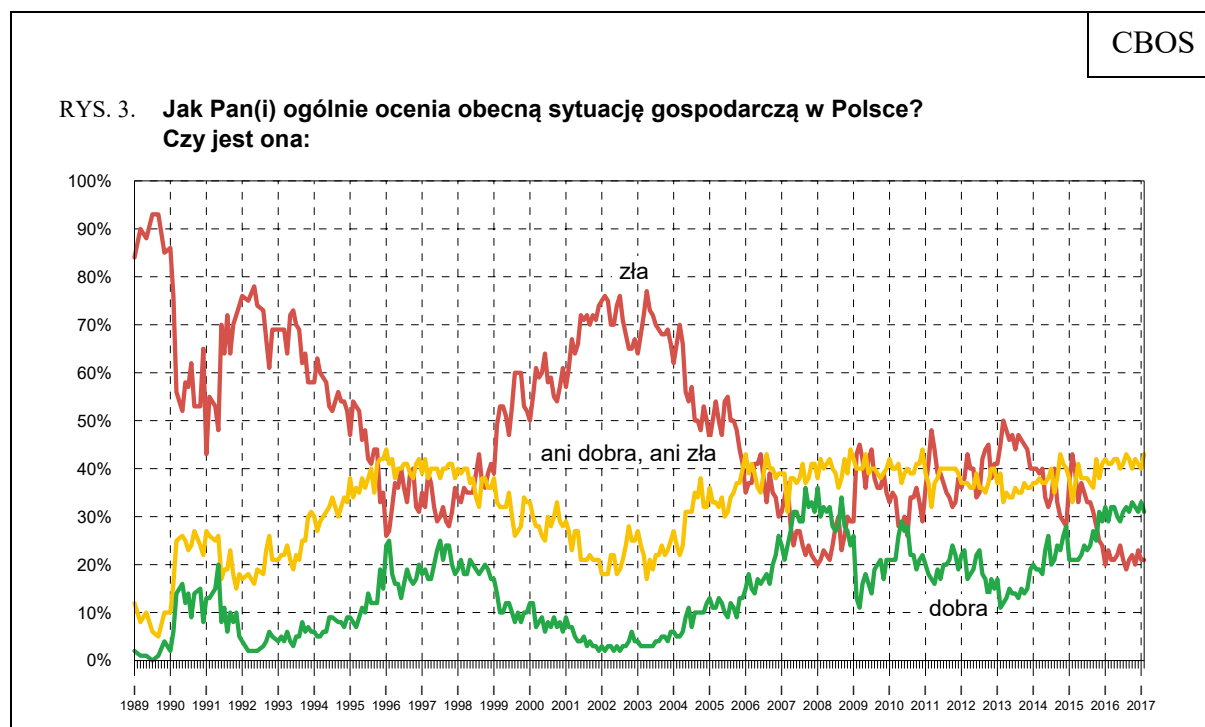
Tabela 3

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację polityczną w Polsce? Czy jest ona:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	2016											2017	
	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II
	w procentach												
– Dobra	18	17	18	14	15	17	20	18	19	17	19	15	19
– ani dobra, ani zła	37	35	36	36	36	41	35	36	36	38	36	32	32
– zła	38	41	41	45	43	36	40	39	41	40	39	49	43
Trudno powiedzieć	7	7	5	5	6	6	5	7	4	5	6	4	5

Oceny **sytuacji gospodarczej** w zasadzie się nie zmieniły. W niewielkim stopniu wzrósł odsetek badanych twierdzących, że stan gospodarki jest przeciętny – ani dobry, ani zły (z 40% do 43%). Za dobrą uważa sytuację gospodarczą 31% respondentów (od stycznia spadek o 2 punkty procentowe), a za złą – 21% (bez zmian).

Tabela 4

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację gospodarczą w Polsce? Czy jest ona:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	2016											2017	
	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II
	w procentach												
– dobra	29	32	32	30	29	31	32	31	33	32	31	33	31
– ani dobra, ani zła	41	41	42	42	40	41	43	42	40	42	41	40	43
– zła	23	21	21	22	24	21	19	21	22	20	23	21	21
Trudno powiedzieć	7	6	5	6	7	7	6	6	5	6	5	6	6

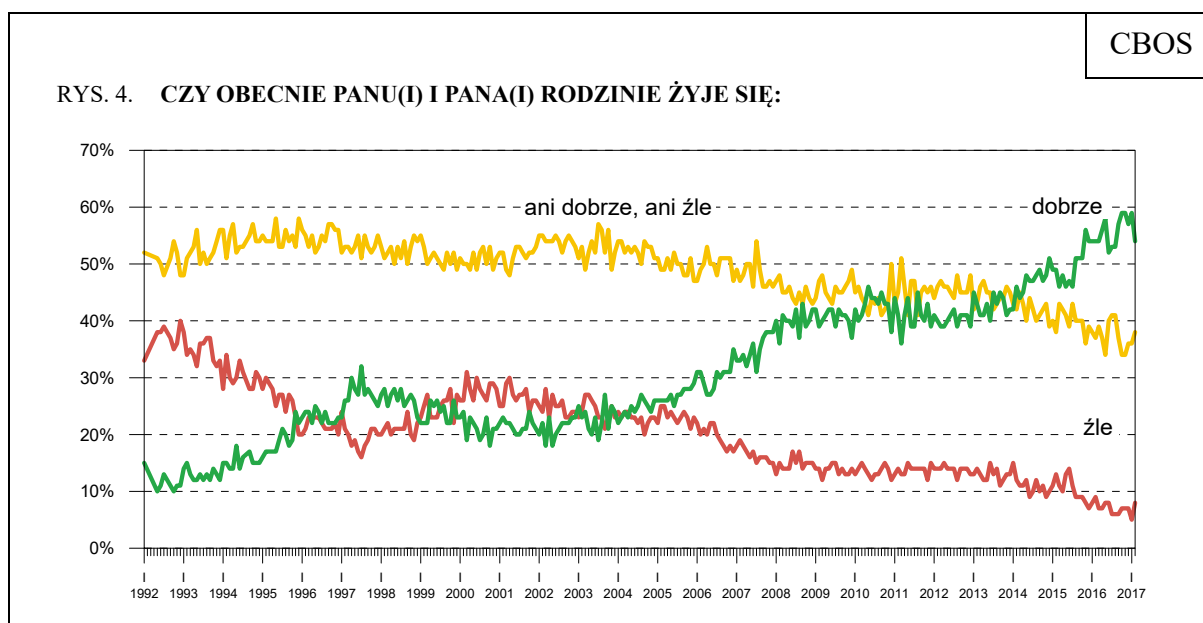

Pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”

Pogorszyły się oceny **poziomu życia badanych i ich rodzin**. Nadal jednak większość uznaje go za dobry (54% – o 5 punktów procentowych mniej niż w styczniu). Jako zły określa swój poziom życia 8% respondentów (wzrost o 3 punkty), a 38% (wzrost o 2 punkty) twierdzi, że żyje im się przeciętnie – ani dobrze, ani źle. Spadek tego wskaźnika jest zgodny z obserwowaną od lat roczną dynamiką (warto zauważyć, że to wartości niemal takie same jak w lutym 2016 roku).

Tabela 5

Czy obecnie Panu(i) i Pana(i) rodzinie żyje się:	Wskazania respondentów według terminów badań													
	2016												2017	
	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	
	w procentach													
– dobrze	54	54	56	58	52	53	53	57	59	59	57	59	54	
– ani dobrze, ani źle	37	39	37	34	40	41	41	37	34	34	36	36	38	
– źle	9	7	7	8	8	6	6	6	7	7	7	5	8	

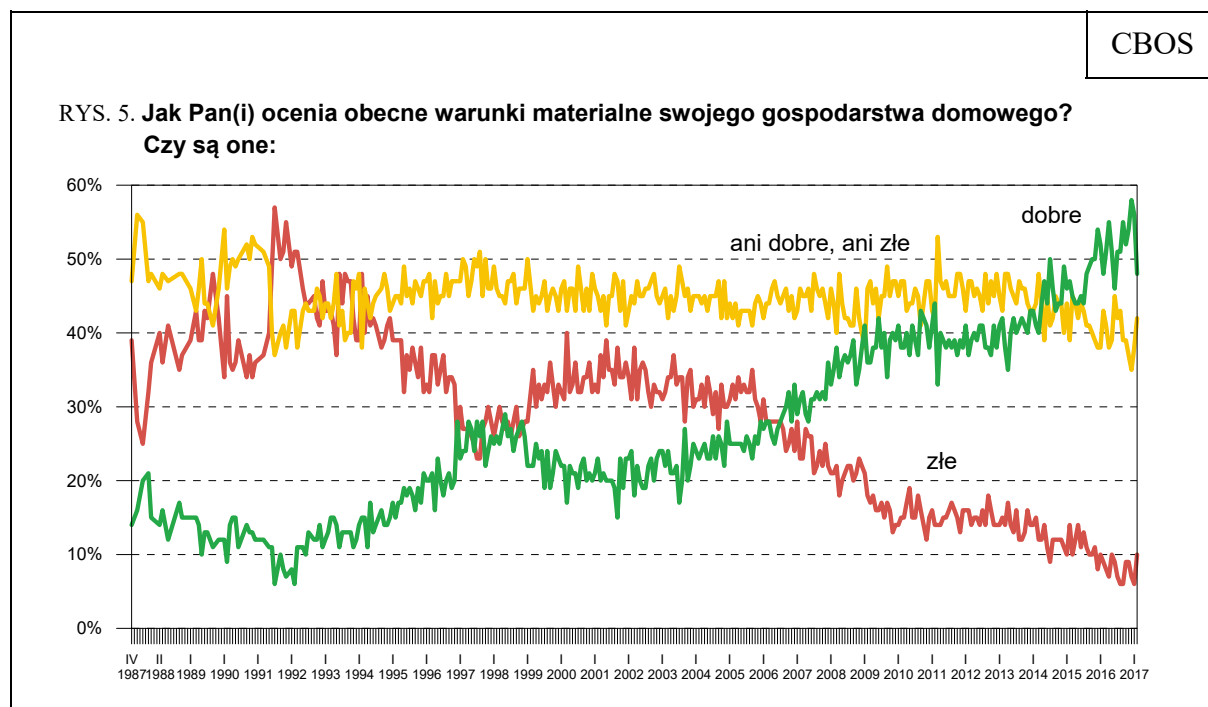

Pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”

Wyraźnie pogorszyły się oceny **warunków materialnych gospodarstw domowych**. Obecnie 48% badanych (spadek o 8 punktów procentowych w stosunku do stycznia) wyraża satysfakcję w tym względzie, 42% (wzrost o 4 punkty) twierdzi, że ich warunki materialne są przeciętne (ani dobre, ani złe), natomiast 10% (wzrost o 4 punkty) jest niezadowolonych ze swoich warunków życia.

Tabela 6

Jak Pan(i) ocenia obecne warunki materialne swojego gospodarstwa domowego? Czy są one:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	2016											2017	
	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II
	w procentach												
– dobre	48	51	55	51	46	51	51	55	52	54	58	56	48
– ani dobre, ani złe	43	41	38	39	45	42	43	39	39	37	35	38	42
– złe	9	8	7	10	9	7	6	6	9	9	7	6	10

Do marca 1992 roku pytanie brzmiało: „Jak ocenia Pan(i) swoje (rodziny) obecne warunki materialne?”, a środkową kategorią skali było „średnie, przeciętne”

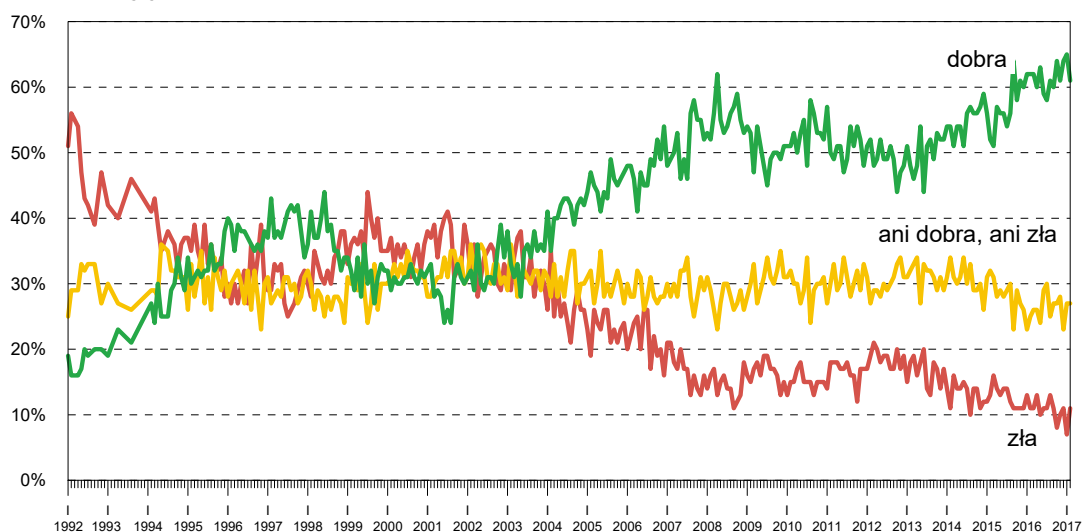
Oceny sytuacji w zakładach pracy również pogorszyły się w stosunku do stycznia. W lutym 61% zatrudnionych (spadek o 4 punkty procentowe) uznaje ją za dobrą, 11% (wzrost o 4 punkty) określa jako złą, a 27% (bez zmian) – jako przeciętną.

Tabela 7

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację w Pana(i) zakładzie pracy? Czy jest ona:	Wskazania respondentów aktywnych zawodowo* według terminów badań												
	2016											2017	
	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II
	w procentach												
– dobra	62	62	60	63	59	58	61	60	64	61	64	65	61
– ani dobra, ani zła	25	26	26	24	29	30	25	27	27	28	23	27	27
– zła	11	11	13	10	11	11	13	11	8	10	11	7	11
Trudno powiedzieć	2	1	1	3	1	1	1	2	1	1	2	1	2
N*	543	535	612	580	516	501	568	520	497	544	602	574	525

* Dotyczy osób pracujących, także rolników oraz emerytów i rencistów pracujących w niepełnym wymiarze godzin

RYS. 6. Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację w Pana(i) zakładzie pracy?
Czy jest ona:

* Odpowiedzi osób pracujących. Pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”

W grupach społeczno-demograficznych rozkłady odpowiedzi na pytania dotyczące ogólnych wskaźników – ocen sytuacji w kraju, sytuacji politycznej i stanu gospodarki – są do siebie bardzo podobne (zob. tabele aneksowe). Lepsze opinie wyrażają mieszkańcy mniejszych miejscowości, badani o niższym poziomie wykształcenia, częściej praktykujący religijnie. Bardzo wyraźnie uwidaczniają się też podziały polityczne – sympatycy prawicy są zdecydowanie bardziej optymistycznie nastawieni niż zwolennicy lewicy. W przypadku ogólnej sytuacji w kraju oraz sytuacji politycznej bardziej krytyczni są też badani z gospodarstw domowych o wyższych dochodach *per capita*.

Inaczej rozkładają się odpowiedzi na pytania dotyczące bezpośrednio sytuacji badanych. W przypadku ocen poziomu życia respondentów i ich rodzin oraz warunków materialnych gospodarstw domowych bardzo wyraźny jest wpływ wieku. Poziom życia swój i swojej rodziny za dobry uznaje ponad cztery piąte (83%) najmłodszych badanych (w wieku 18–24 lata) oraz tylko jedna trzecia (33%) respondentów w wieku 65 lat i starszych. Mieszkańcy większych miejscowości, lepiej wykształceni, o wyższych dochodach *per capita* lepiej oceniają zarówno poziom życia, jak i warunki materialne swoich rodzin. Z kolei udział w praktykach religijnych oraz poglądy polityczne – dwie zmienne, które w wyraźny sposób różnicują ocenę ogólnej sytuacji – w przypadku wskaźników odnoszących się bezpośrednio do sytuacji badanych nie odgrywają istotnej roli.

Oceny sytuacji w zakładach pracy są powiązane przede wszystkim z pozycją materialną pracujących – lepiej wypowiadają się o niej badani z gospodarstw domowych o wyższych dochodach *per capita* oraz dobrze oceniający swoje warunki materialne.

PRZEWIDYWANIA

W lutym zmniejszył się odsetek badanych przewidujących, że w ciągu najbliższego roku sytuacja w kraju się pogorszy (z 29% do 26%), jednocześnie zaś wzrosła liczba tych, którzy uważają, że pozostanie ona bez zmian (z 36% do 40%). Od stycznia nie zmienił się odsetek osób twierdzących, że sytuacja w Polsce się poprawi (26%).

Tabela 8

Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku sytuacja w Polsce poprawi się, pogorszy czy też się nie zmieni?	Wskazania respondentów według terminów badań												
	2016											2017	
	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II
	w procentach												
Poprawi się	28	27	27	21	23	25	24	26	25	26	24	26	26
Nie zmieni się	33	36	37	39	42	42	44	41	38	39	37	36	40
Pogorszy się	29	31	27	31	27	24	23	26	29	28	31	29	26
Trudno powiedzieć	10	6	9	9	8	9	9	7	8	7	8	9	8

Optymizmem w zakresie rozwoju sytuacji w Polsce w ciągu roku wyróżniają się przede wszystkim badani deklarujący poglądy prawicowe oraz osoby praktykujące religijnie. Połowa sympatyków prawicy (50%) sądzi, że sytuacja w kraju się poprawi, podobnego zdania jest jedynie co dziesiąty zwolennik lewicy (10%) i co siódmy respondent o poglądach centrowych (14%). Badani biorący udział w praktykach religijnych raz w tygodniu lub częściej cechują się wyższym poziomem optymizmu (odpowiednio: 31% i 41%) niż praktykujący sporadycznie lub w ogóle niepraktykujący (odpowiednio: 18% i 16%).

Podział światopoglądowy znajduje też odzwierciedlenie w opiniach potencjalnych elektoratów partyjnych. Przekonanie, że w ciągu najbliższego roku sytuacja w Polsce się poprawi, wyraża większość zwolenników Prawa i Sprawiedliwości (60%). Sympatycy ruchu Kukiz'15 w większości (58%) sądzą, że nie ulegnie ona zmianie. Najbardziej krytycznie nastawieni są potencjalni wyborcy Platformy Obywatelskiej i Nowoczesnej, wśród których najwięcej jest pesymistów w tym względzie (odpowiednio: 54% i 59%).

Tabela 9

Elektoraty*	Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku sytuacja w Polsce poprawi się, pogorszy czy też się nie zmieni?			
	Poprawi się	Nie zmieni się	Pogorszy się	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Prawo i Sprawiedliwość	60	30	4	5
Kukiz'15	19	58	22	1
Platforma Obywatelska	3	39	54	4
Nowoczesna	0	34	59	8
Sojusz Lewicy Demokratycznej	17	39	34	9
Niezdecydowani, czy wziąć udział w wyborach	21	44	27	8
Niezamierzający brać udziału w wyborach	13	51	23	13

* Określone na podstawie deklaracji głosowania w ewentualnych wyborach parlamentarnych

Można też zaobserwować pewne zróżnicowanie opinii w grupach społeczno-demograficznych. Mniej optymistycznie nastawieni są badani o wyższym poziomie wykształcenia, wyższych dochodach *per capita*, lepiej oceniający własne warunki materialne oraz mieszkańcy większych miejscowości (zob. tabele aneksowe).

Wśród respondentów najczęstsze jest przekonanie, że w najbliższym roku **sytuacja polityczna w kraju** pozostanie bez zmian (43%). W stosunku do stycznia zmalał odsetek osób sądzących, że sytuacja ta się poprawi (z 22% do 18%), nie zmienił się zaś odsetek tych, które przewidują, że się pogorszy (28%)

Tabela 10

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja polityczna w Polsce:	Wskazania respondentów według terminów badań													
	2016												2017	
	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	
	w procentach													
– poprawi się	23	23	23	19	18	19	18	19	18	19	18	22	18	
– nie zmieni się	37	39	43	44	44	48	47	48	45	43	47	41	43	
– pogorszy się	30	29	25	30	26	21	25	25	26	29	26	28	28	
Trudno powiedzieć	10	9	9	7	12	12	10	8	11	9	9	9	11	

Zmniejszył się odsetek badanych przewidujących, że w ciągu roku sytuacja gospodarcza w Polsce się poprawi (o 4 punkty procentowe, do 27%). Jednocześnie zmalał również odsetek tych, którzy są zdania, że się pogorszy (o 2 punkty, do 20%). Wyraźnie wzrosła z kolei liczba respondentów uważających, że w tej kwestii nie należy spodziewać się zmian (z 37% w styczniu do 42% w lutym).

Tabela 11

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja gospodarcza w Polsce:	Wskazania respondentów według terminów badań													
	2016												2017	
	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	
	w procentach													
– poprawi się	24	28	29	22	22	25	25	27	28	26	27	31	27	
– nie zmieni się	41	42	46	47	45	47	45	46	41	43	40	37	42	
– pogorszy się	24	20	17	21	20	17	19	18	21	21	24	22	20	
Trudno powiedzieć	11	10	8	10	13	11	11	9	10	10	9	10	10	

W ciągu ostatniego miesiąca praktycznie nie zmieniły się przewidywania dotyczące **poziomu życia respondentów i ich rodzin**. Co czwarty badany (24%) uważa, że za rok jego rodzinie będzie się żyło lepiej, 55% spodziewa się utrzymania obecnego poziomu życia, a 11% wyraża pesymizm.

Tabela 12

Jak Pan(i) sądzi, czy za rok Panu(i) i Pana(i) rodzinie będzie się żyło:	Wskazania respondentów według terminów badań													
	2016												2017	
	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	
	w procentach													
– lepiej	23	25	24	20	22	20	22	20	21	22	20	23	24	
– tak samo	58	58	59	58	60	63	59	62	58	59	57	57	55	
– gorzej	9	9	10	13	8	9	10	9	12	11	14	11	11	
Trudno powiedzieć	10	8	7	9	10	8	9	9	9	8	9	9	10	

Nieco pogorszyły się prognozy **warunków materialnych gospodarstw domowych**. Mniejsza liczba badanych niż w ubiegłym miesiącu (spadek z 70% do 67%) spodziewa się utrzymania obecnych warunków życia, a minimalnie większa (wzrost z 9% do 11%) obawia się pogorszenia. Poprawy w tym względzie oczekuje 22% respondentów.

Tabela 13

Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku warunki materialne Pana(i) gospodarstwa domowego:	Wskazania respondentów według terminów badań													
	2016												2017	
	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	
	w procentach													
– poprawią się	19	18	21	18	17	21	20	19	18	19	21	21	22	
– pozostaną bez zmian	72	74	71	72	76	71	72	73	72	72	71	70	67	
– pogorszą się	9	8	8	10	7	8	8	8	10	9	8	9	11	

Prognozy **sytuacji w zakładach pracy** są mniej optymistyczne niż w styczniu – o 5 punktów procentowych (do 22%) spadł odsetek pracowników przewidujących poprawę. Jednocześnie udział osób wyrażających pesymizm nieco wzrósł (z 8% do 11%). Niezmiennie dominuje przekonanie, że w najbliższym roku sytuacja ta pozostanie bez zmian (60%).

Tabela 14

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja w Pana(i) zakładzie pracy:	Wskazania respondentów aktywnych zawodowo* według terminów badań												
	2016											2017	
	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II
	N*	543	536	612	582	515	501	568	520	497	544	603	574
	w procentach												
– poprawi się	23	22	21	18	25	25	21	23	23	21	23	27	22
– pozostanie bez zmian	61	64	63	64	61	56	61	60	61	63	58	58	60
– pogorszy się	9	8	10	10	7	9	10	10	9	10	12	8	11
Trudno powiedzieć	7	6	6	8	7	10	8	7	7	6	7	7	7

* Dotyczy osób pracujących, także rolników oraz emerytów i rencistów pracujących w niepełnym wymiarze godzin

BEZPIECZEŃSTWO ZATRUDNIENIA I OCENA LOKALNYCH RYNKÓW PRACY

Oceny **sytuacji na lokalnych rynkach pracy** nie zmieniły się w stosunku do ubiegłego miesiąca. Nadal trzy piąte badanych (60%) twierdzi, że w ich miejscowości lub okolicy można znaleźć pracę, przy czym tylko 8% uważa, że łatwo jest znaleźć pracę odpowiednią. Ponad jedna czwarta respondentów (28%) ocenia, że trudno jest znaleźć jakąkolwiek pracę, a 6% nie widzi szans na zatrudnienie.

Tabela 15

Jak określił(a)by Pan(i) sytuację na rynku pracy w Pana(i) miejscowości lub okolicy? Czy, Pana(i) zdaniem, obecnie:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	2016											2017	
	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II
	w procentach												
– bez większych problemów można znaleźć odpowiednią pracę	6	5	6	8	4	7	7	9	7	9	9	7	8
– można wprawdzie znaleźć jakąś pracę, ale trudno jest o pracę odpowiednią	42	46	45	45	49	49	52	50	51	55	52	53	52
– trudno jest znaleźć jakąkolwiek pracę	37	36	37	33	34	30	31	29	30	26	27	29	28
– nie można znaleźć żadnej pracy	12	10	8	9	8	8	6	7	7	5	7	5	6
Trudno powiedzieć	3	3	4	5	5	6	4	5	5	5	5	6	5

Sytuację na lokalnym rynku pracy źle oceniają przede wszystkim mieszkańcy wsi i niewielkich miast (poniżej 20 tys. ludności), a także respondenci z gospodarstw domowych o najniższych dochodach *per capita*, gorzej wykształceni i źle oceniający własną sytuację materialną (zob. tabela aneksowa 13).

Poczucie zagrożenia bezrobociem pozostało na poziomie ze stycznia – 28% pracujących liczy się z możliwością utraty pracy, natomiast większość (68%) jest raczej spokojna o swoje zatrudnienie.

Tabela 16

Czy liczy się Pan(i) z możliwością utraty obecnej pracy (zwolnienia, bankructwa, upadku, likwidacji zakładu, gospodarstwa itp.)?	Wskazania osób aktywnych zawodowo* według terminów badań																										
	2016												2017														
	II (N=543)	III (N=536)	IV (N=612)	V (N=582)	VI (N=515)	VII (N=501)	VIII (N=568)	IX (N=521)	X (N=497)	XI (N=544)	XII (N=603)	I (N=575)	II (N=525)														
	w procentach																										
Bardzo poważnie się z tym liczę	6	32	4	30	4	31	3	25	4	30	8	32	4	26	5	30	4	23	4	29	5	27	4	29	5	28	
Raczej tak	26		26		27		22		26		24		22		25		19		25		22		25		23		
Raczej nie	42		39		39		44		39		38		37		38		46		39		41		39		39		
Nie, to mało prawdopodobne	24	66		68		67		71		67		66		70		68		74		70		70		69		68	
Trudno powiedzieć	2	2	2	2	2	2	4	4	3	3	2	2	4	4	3	3	3	3	3	1	1	3	3	2	2	4	4

* Dotyczy osób zatrudnionych, także rolników oraz emerytów i rencistów pracujących w niepełnym wymiarze godzin

Możliwość utraty pracy biorą pod uwagę głównie respondenci niezadowoleni z sytuacji materialnej swoich gospodarstw domowych (42%), ale także mieszkańcy miast najmniejszych (36%) i największych (35%). W grupach zawodowych stosunkowo często niepewni zatrudnienia są pracownicy biurowi (35%), natomiast najmniej obaw mają zatrudnieni w rolnictwie (17%) oraz technicy i średni personel (15%).

Oceny ogólnej sytuacji w kraju są nieco lepsze niż przed miesiącem. Wpływ na to mogła mieć przede wszystkim poprawa opinii dotyczących sytuacji politycznej, wiążąca się zapewne z zakończeniem kryzysu parlamentarnego. Jak obserwowaliśmy w ubiegłym

miesiącu, przedłużający się spór dotyczący legalności uchwalenia ustawy budżetowej spowodował znaczne pogorszenie ocen sytuacji politycznej. Jego skutki wydają się mijać, choć liczba badanych określających sytuację polityczną w Polsce jako złą wciąż jest wyższa niż przed początkiem kryzysu.

Poprawa opinii dotyczących ogólnej sytuacji w kraju nastąpiła mimo spadku ocen odnoszących się bezpośrednio do poziomu życia i warunków materialnych badanych. Analizy statystyczne potwierdzają, że obecnie to właśnie ocena sytuacji politycznej w największym stopniu wpływa na ocenę ogólnej sytuacji². Mniejsze znaczenie mają opinie o sytuacji gospodarczej, a opinie dotyczące sfery prywatnej nie wpływają w istotnym stopniu na ocenę ogólnej sytuacji.

W prognozach na najbliższy rok przeważa przekonanie, że sytuacja w kraju się nie zmieni. W porównaniu ze styczniem pogorszyły się przewidywania dotyczące prywatnego życia badanych (warunków materialnych, sytuacji zawodowej).

Opracował
Antoni GŁOWACKI

² Zastosowano analizę regresji liniowej metodą stepwise.